

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu • Ministeriö • 2019:38

Näkökulmia EU:n strategisiin painopisteisiin vuonna 2019 – uusi kestävän kasvun malli

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:38

Näkökulmia EU:n strategiaan painopisteisiin vuonna 2019 – uusi kestävä kasvun malli

Työ- ja elinkeinoministeriö

ISBN: 978-952-327-434-1

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

Kuvailulehti

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö	15.5.2019
Tekijät	Janne Känkänen	
Julkaisun nimi	Näkökulmia EU:n strategiaan painopisteisiin vuonna 2019 – uusi kestävä kasvun malli	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:38	
Diaari/hankenumero	-	Teema Ministeriö
ISBN PDF	978-952-327-434-1	ISSN PDF 1797-3562
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-434-1	
Sivumäärä	30	Kieli suomi
Asiasanat	EU, EU-puheenjohtajuus, kilpailukyky, kasvu, sisämarkkinat, vähähiilisyys, digitalisaatio, osaaminen, työn murros	
Tiivistelmä	<p>Tämä julkaisu on työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesnäkemys, jonka tarkoitus on luoda pohjaa Euroopan unionin uusille strategisille painopisteille ja seuraavan komission (joka nimitettäneen marraskuussa 2019) työohjelmalle.</p> <p>EU:n on ehdottomasti osattava tehdä oikeat valinnat vuonna 2019 laatimalla kunnianhimoinen toimintaohjelma kasvun edistämiseksi. Tulevalla kasvuohjelmalla on pyrittävä tehostamaan EU:n kilpailukykyä maailmanlaajuisesti luomalla taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti vahva Eurooppa ja omaksumalla ajanmukainen ja tulevaisuuteen suuntautuva digitaalisen aikakauden toimintapolitiikka.</p> <p>Heinäkuussa 2019 alkava Suomen EU-puheenjohtajakausi tarjoaa erinomaisen tilaisuuden osallistua aktiivisesti EU:n tulevaisuutta koskevaan keskusteluun. Tässä esityksessä tarkastellaan EU:n tulevia strategisia painopisteitä kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta ja nimetään ne perustekijät, joita työ- ja elinkeinoministeriö pitää keskeisinä uuden kestävä kasvun mallin luomiseksi EU:ssa seuraavaksi viisivuotiskaudeksi.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että EU:n kasvun ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää edistää toimia erityisesti seuraavilla politiikkasektoreilla: sisämarkkinoiden kytkös dynaamiseen digitaaliseen talouteen, EU:n kilpailukyvyn ulkoinen ulottuvuus, osaamisen kehittäminen ja uudelleen koulutus digitaaliseen Eurooppaan valmistautumiseksi, ja siirtyminen vähähiiliseen talouteen.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriön yhteyshenkilö: Janne Känkänen, EU- ja kansainvälisten asioiden johtaja, puh. +358 295 064 200</p>	
Kustantaja	Työ- ja elinkeinoministeriö	
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	15.5.2019
Författare	Janne Känkänen	
Publikationens titel	Perspektiv på EU:s strategiska prioriteringar under 2019 – en ny modell för hållbar tillväxt	
Publikationsseriens namn och nummer	Arbets- och näringsministeriets publikationer 2019:38	
Diarie-/ projektnummer	-	Tema Ministeriet
ISBN PDF	978-952-327-434-1	ISSN PDF 1797-3562
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-434-1	
Sidantal	30	Språk finska
Nyckelord	EU, EU-ordförandeskap, konkurrenskraft, tillväxt, inre marknaden, koldioxid snålhet, digitalisering, kunnande, förändringar i arbetet	
Referat	<p>Denna publikation är en översiktlig granskning utförd av tjänstemännen på arbets- och näringsministeriet som ska utgöra en utgångspunkt för Europeiska unionens nya strategiska prioriteringar och det arbetsprogram som ska överenskommas om för nästa EU-kommission (planeras att utses i november 2019).</p> <p>Det är absolut nödvändigt att EU fattar rätta beslut under 2019 genom att fastställa en ambitiös politisk agenda för tillväxt. Den framtida tillväxtagendan bör inriktas på att stärka EU:s konkurrenskraft i en global kontext, skapa ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt starkt Europa samt fastställa en modern, framåtriktad politisk strategi för den digitala eran.</p> <p>Finlands kommande EU-ordförandeskap i juli 2019 erbjuder ett specifikt tillfälle att aktivt engagera sig i debatten om EU:s framtid. I detta dokument diskuteras EU:s framtida strategiska prioriteringar ur ett tillväxt- och konkurrenskraftsperspektiv. I publikationen beskrivs också de byggstenar som arbets- och näringsministeriet anser vara avgörande för en ny utformning för hållbar tillväxt i EU under de kommande fem åren.</p> <p>Arbets- och näringsministeriet betonar följande politikområden som särskilt relevanta att utveckla när det gäller EU:s tillväxt och konkurrenskraft: En inre marknad sammanlänkad med en dynamisk och digital ekonomi, en extern dimension för EU:s konkurrenskraft, om-skolning och kompetensutveckling för ett digitalt Europa samt en övergång till en koldioxid-snål ekonomi.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Janne Känkänen, Direktör för EU-ärenden och internationella ärenden, tfn +358 295 064 200</p>	
Förläggare	Arbets- och näringsministeriet	
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Description sheet

Published by	Ministry of Economic Affairs and Employment		15 May 2019
Authors	Janne Känkänen		
Title of publication	Perspectives for the EU's strategic priorities in 2019 – a new design for sustainable growth		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2019:38		
Register number	-	Subject	Ministry
ISBN PDF	978-952-327-434-1	ISSN (PDF)	1797-3562
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-434-1		
Pages	30	Language	Finnish
Keywords	EU, EU presidency, competitiveness, growth, internal market, low carbon, digitalisation, reskilling and upskilling		
Abstract	<p>This publication is an outlook review by officials at the Ministry of Economic Affairs and Employment. It is intended as a basis for the new strategic priorities of the European Union and for the work programme to be agreed for the next European Commission (to be appointed in November 2019).</p> <p>It is imperative that the EU makes the right choices in 2019 by setting an ambitious policy agenda for growth. The new growth agenda should be geared towards enhancing the EU's competitiveness in the global context, creating an economically, environmentally and socially strong Europe and taking a modern, forward-looking policy approach to the digital era.</p> <p>Finland's upcoming EU Presidency in July 2019 is an opportunity to become actively engaged in the debate on the future of the EU. This paper discusses the EU's future strategic priorities from a growth and competitiveness perspective and sets out the building blocks that the Ministry of Economic Affairs and Employment considers crucial for a new design for sustainable growth in the EU for the next five years.</p> <p>The Ministry of Economic Affairs and Employment stresses that, in relation to the growth and competitiveness of the EU, the following policy areas are particularly relevant and should be taken forward: the single market interlinked with a dynamic digital economy; the external dimension of the EU's competitiveness; reskilling and upskilling for digital Europe; and the transition to a low-carbon economy.</p> <p>Contact person at the Ministry of Economic Affairs and Employment: Janne Känkänen, Head of International Affairs, Tel. +358 295 064 200</p>		
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment		
Distributed by/ publication sales	Electronic version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

Esipuhe	9
1 Taustaa	11
Kestävän kasvun visio	11
Tuottavuuden kasvu ja teknologia.....	12
Globaalin kilpailun merkitys	13
Ilmastonmuutoksen torjunta on välttämätöntä ja se tarjoaa myös taloudellisia mahdollisuuksia.....	14
2 Visiomme kestävän kasvun agendaksi	16
EU:n talousarvio – rahoille vastinetta	18
3 Keskeiset toiminta-alat	20
3.1 Sisämarkkinoiden kytkös dynaamiseen digitaaliseen talouteen.....	20
Sisämarkkinat – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat	21
• EU:n laajuisten palvelumarkkinoiden kehittäminen.....	21
• EU:n yhteisten sääntöjen johdonmukainen ja yhtenäinen noudattaminen.....	21
• Kilpailun varmistaminen sisämarkkinoilla	22
Digitalous – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat	23
• Euroopan innovaatiotalouden vauhdittaminen	23
• Euroopan datatalouden ja tekoälyn edistäminen.....	24
• Tekoälystä Euroopan innovaatiotalouden vauhdittaja.....	25
• Kilpailun edistäminen alustataloudessa.....	26
• Eettiset periaatteet ja luottamus kilpailuetuna	26
3.2 EU:n kilpailukyvyyn ulkoinen ulottuvuus	27
Ulkoinen ulottuvuus – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat	27
3.3 Osaamisen kehittäminen ja uudelleen koulutus digitaaliseen Eurooppaan valmistautumiseksi.....	28
Uusia taitoja uudelle Euroopalle - seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat...	29
3.4 Siirtyminen vähähiiliseen talouteen.....	29
Vähähiilinen talous – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat	30

ESIPUHE

Käsillä on ratkaisevan tärkeä vuosi Euroopan unionin kannalta. Euroopan parlamentin vaalit pidetään toukokuussa 2019, minkä jälkeen EU:lle määritetään uudet tavoitteet seuraavaksi ohjelmakaudeksi, vuosiksi 2020–2024. Avainasemassa ovat uudet strategiset prioriteetit, jotka Eurooppa-neuvosto määrittelee kesäkuussa 2019, ja (oletettavasti marraskuussa 2019 nimitettävän) uuden Euroopan komission työohjelma. EU:n on aika uudistaa seuraavien viiden vuoden toimintapolitiikkaansa kasvun ja työllisyyden osalta.

EU:n on osattava tehdä oikeat politiikkavalinnat vuonna 2019. Tämä merkitsee mm. kunnianhimoisen politiikka-agendan laatimista kasvun edistämiseksi. Tulevalla kasvuagendalla on pyrittävä tehostamaan EU:n kilpailukykyä suhteessa globaaliin kilpailuun. Tämä voi tapahtua luomalla ympäristöllisesti ja sosiaalisesti vahva Eurooppa sekä omaksumalla toimintapolitiikka, joka on vahvasti tulevaisuuteen suuntaava.

Suomen lähestyvä EU-puheenjohtajakausi syksyllä 2019 tarjoaa oivan tilaisuuden osallistua aktiivisesti EU:n tulevaisuutta koskevaan keskusteluun, mutta siihen liittyy myös suuri vastuu. Tässä esityksessä¹ tarkastellaan EU:n tulevia strategisia painopisteitä kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta ja hahmotellaan ne perustekijät, joita TEM pitää keskeisinä uuden kestävä kasvun agendan luomiseksi EU:ssa seuraavalla viisivuotiskaudella. Esitystä ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi vaan tavoitteena on tuoda esiin politiikan suuntaamisen kannalta erityisen tärkeitä kysymyksiä.

---

¹ Esitys kuvastaa johtoryhmän ja kansliapäällikön vahvistamaa ministeriön näkemystä (jota Suomen hallitus ei ole virallisesti hyväksynyt).

Tulevalla EU-puheenjohtajakaudellaan Suomella on kaksi keskeistä painopistettä. Ensinnäkin halutaan kehittää *kasvua ja kilpailukykyä* Euroopassa. Toiseksi Suomi haluaa kohentaa *turvallisuutta* Euroopassa. Nämä osa-alueet täydentävät toisiaan ja ne liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Kunnianhimoiselle EU:n kasvuagendalle on nyt vahva tilaus.

Jari Gustafsson
Kansliapäällikkö
Työ- ja elinkeinoministeriö

Janne Känkänen
EU- ja kansainvälisten asioiden johtaja
Työ- ja elinkeinoministeriö

1 Taustaa

Kestävän kasvun visio

Koko unionissa ja erityisesti Euroopan komission uudessa työohjelmassa on välttämätöntä ottaa huomioon **kestävän kasvun** näkökulma. Globaali kilpailu kiristyy ja perinteiset teollisuudenalat, yritykset ja työpaikat mullistuvat perin pohjin. Jotta voisimme reagoida kansalaisten aiheellisiin huoliin tulevaisuudennäkymistä, työllisyydestä, turvallisuudesta ja yleensäkin toimeentulosta, komission työohjelmassa on esitettävä kunnianhimoinen suunnitelma Euroopan kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi.

Teknologisen kehityksen nopea eteneminen ja kilpailu globaaleilla markkinoilla on asettanut kyseenalaiseksi koko eurooppalaisen kasvumallin. EU:n kohtalonkysymys kasvun ja työllisyyden näkökulmasta kuuluu: mihin toimiin unionin on ryhdyttävä, jotta jäsenmaiden taloudet – ja siten myös kansalaiset – menestyisivät maailmantaloudessa, kun otetaan huomioon yhä kiihtyvä teknologinen muutos sekä välttämättömyys toimia ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla.

Kansalaisten luottamus politiikkaan ja vakiintuneisiin instituutioihin on horjunut. Myös siksi on syytä saada aikaan kaikkien EU:n jäsenvaltioiden ja kansalaisten hyväksi toimiva *yhteinen näkemys kasvun ja taloudellisen kilpailukyvyn edistämiseksi*. Tarvitaan politiikkatoimia, joiden kautta ihmisillä olisi mahdollisuus hankkia tarvittavia tietoja ja taitoja – ja vapautta hyödyntää näitä vapaasti löytääkseen ja luodakseen uusia työpaikkoja ja uutta taloudellista arvoa – ja sitä kautta edistää taloudellista kehitystä.

Tämän vision tulisi saada EU:n kansalaiset vakuuttuneiksi eurooppalaisten talouksien kyvystä luoda työpaikkoja. Tärkeää on myös kokemus yhteiskuntaan kuulumisesta ja se, että unionilla on merkitystä yhteisönä. Kasvua lisäävien toimien toteuttaminen yksinomaan talouskasvun vuoksi ei siksi riitä, vaan myös sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus on otettava vakavasti huomioon. EU:n on toimittava siten, että unionin työn tulokset näkyisivät kansalaisille aiempaa paremmin. Siksi EU:n toimilla olisi pyrittävä luomaan sosiaalisesti ja taloudellisesti vahva ja oikeudenmukainen unioni. Näin lisättäisiin sekä kansalaisten hyvinvointia että heidän luottamustaan eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Toimintapolitiikkoja on arvioitava uudestaan eri tasoilla. Jotta globaaliin kilpailuun ja digitaalisten markkinoiden nopeaan uudistumistahtiin on mahdollista sopeutua, innovaatiot ja teknologiat olisi kyettävä omaksumaan nopeasti ja otettava ne myös pikaisesti käyttöön. Kokeilevia ja eettisesti vastuullisia toimintatapoja tarvitaan sekä jäsenmaissa että EU-tasolla. Kaikkien jäsenvaltioiden ja kaikkien eurooppalaisten osallistuminen on tärkeää. Myös osaamista, sosiaaliturvajärjestelmiä sekä työnteon ja opiskelun kannustimia tulee uudistaa. Kansalaisten luottamuksen lisääminen edellyttää selkeitä ja määrätietoisia politiikkatavoitteita, jotka myös toteutetaan suunnitellusti ja johdonmukaisesti.

Tuottavuuden kasvu ja teknologia

Talouskasvu on elintärkeää eurooppalaisen hyvinvointimallin kannalta. Samaan aikaan olosuhteet globaaleilla markkinoilla ovat kuitenkin jatkuvassa muutoksessa. Makrotalouden vakaus ei yksin riitä varmistamaan tarvittavaa talouskasvua vaan tarvitaan myös valmiutta talouden rakenteiden dynaamiseen uudistumiseen. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista panostusta tuottavuuteen – ja samalla EU-tason politiikkoihin, jotka edistävät tuottavuuden kasvua.

Teknologia on tärkein tuottavuuden vauhdittaja. Uusi tieto ja digitalisaation myötä syntyvät liiketoimintamallit ovat globaalisti keskeisiä talouden rakennetta muovaavia tekijöitä. Nykyisen tietotekniikkaan pohjautuvan tieto- ja viestintäteknikan mahdollistama tuottavuuden aalto on hiipumassa. Uudesta aallosta ennakoidaan monimuotoisempaa, sillä siinä yhdistyvät liitettävyyden, automaatio ja tekoäly.

Teknologian uusilla aalloilla on potentiaalia taloudellisen painopisteen siirtämiseksi uusille maantieteellisille alueille. Yhdysvallat on nykyisen tuottavuusaallon harjalla, mutta tulevaisuudessa kilpailu lisääntyy tuntuvasti. Uudessa tilanteessa Euroopan tulee kyetä hyödyntämään kilpailuetujaan entistä paremmin. Sopivien politiikka-yhdistelmien tukemana seuraava tuottavuuden aalto voikin tuoda Eurooppaan laaja-alaisia taloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä.

Euroopan kilpailuvaltteja, kuten valmistuksen tehokkuutta ja pitkälle kehittyntä teknistä osaamista, on vahvistettava laaja-alaisemmalla ja radikaalimmalla innovointitoiminnalla. Tämän syvällekäyvän muutoksen avaintekijöitä ovat data ja uudet liiketoimintamallit, digitaalinen infrastruktuuri, tuotteiden ja palveluiden räätälöinti sekä kokeilutoiminta. On tärkeää huomata, että myös innovaatioiden rahoittamista on uudistettava, jotta globaaliin haasteeseen voidaan vastata. Innovaatiotahti sekä innovaatioiden merkittävyys ja laajuus ratkaisevat yhä suuremmissa määrin sen, onnistutaanko luomaan taloudellista arvoa ja sen myötä kestävä kasvua ja työpaikkoja.

Globaalin kilpailun merkitys

Globaali kilpailu merkitsee sekä mahdollisuutta että haastetta. EU:n ulkopuolisilla suurilla talousalueilla (erityisesti Yhdysvaltain ja Kiinan taloudet) on merkittävä etumatka seuraavan teknologisen aallon hyödyntämisessä ja siihen sopeutumisessa. Kokonsa sekä kasvavan geopoliittisen ja taloudellisen merkityksensä takia Kiinan suhde Eurooppaan on aiempaa monimutkaisempi.

Suurten ja yhtenäisten markkinoiden mahdollistamat mittakaavaedut ovat menestyksen avain. Esimerkiksi suurten datamäärien saatavuus edistää digitaalitaloutta ja erityisesti tekoälyn hyödyntämistä. Kun kiinteät kustannukset kasvavat, kilpailuedun saavuttamisessa nimenomaan markkinoiden koko on tärkeä tekijä.

Eurooppa on jo suuri markkina-alue, mutta sisämarkkinoiden toimintaa on välttämätöntä tehostaa edelleen. Tarvitaan kokeilunhalua ja kykyä nopeaan skaalautumiseen. Mitä yhtenäisemmät sisämarkkinat EU:lla on, sitä vahvempi unionista tulee

suhteessa sen ulkopuolisiin toimijoihin ja sitä paremmat mahdollisuudet sillä on vaikuttaa globaaliin kehitykseen ja maailmankaupan sääntöihin.

Ilmastonmuutoksen torjunta on välttämätöntä ja se tarjoaa myös taloudellisia mahdollisuuksia

Ilmastonmuutos on välitön haaste ja globaali uhka. Ilmastonmuutoksen hillintää on tehostettava huomattavasti, jotta ilmiön vakavilta seurauksilta voidaan välttyä. Siirtyminen vähähiiliseen talouteen ja ilmastoneutraaliuteen merkitsee perinpohjaista muutosta monilla yhteiskunnan sektoreilla. Jotta talouskasvu olisi vastaisuudessa aidosti kestävä, ilmastonmuutoksen hillinnän on jatkossa oltava kiinteä osa talouskasvua ja työpaikkojen syntymistä edistävää kasvupolitiikkaa.

Lisäksi ilmastonmuutos on suuri riski talouskasvun ja laajemmin koko yhteiskunnan hyvinvointimallin kannalta. Pariisin ilmastosopimuksen mukaisista päästövähennystavoitteista ollaan toistaiseksi kaukana. Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttääkin kunnianhimoisia toimia globaalisti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lähitulevaisuudessa on entistäkin kiireellisempää tarkastella EU:n päästövähennystavoitteita ja keinoja päästöjen vähentämiseksi hiilinielujen lisäämistä unohtamatta. Siirtymistä kohti ympäristöllisesti kestävästä talousmallista ja vähähiilistä taloutta on kokonaisuudessaan vauhditettava.

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2018 EU:ta koskevan pitkän aikavälin visionsa, jossa viitotetaan kahdeksan skenaariota kohti vähähiilistä tai ilmastoneutraalia Eurooppaa. Tavoitteena on Eurooppa-neuvoston pitkän aikavälin strategia. Unionissa on sovittava tehokkaasta tavasta vähentää päästöjä merkittävästi ja kustannustehokkaasti ja sen myötä luotava edellytykset talouskasvulle tulevana vuosikymmeninä. Euroopan teollisuudella on olennaisen tärkeä tehtävä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Innovatiivisia vähähiilisiä teknologioita ja ratkaisuja tulee edistää Euroopan teollisuuden kasvun vauhdittajina. Teollisten prosessien vähähiilistäminen onkin välttämätön edellytys ilmastoneutraalille EU-taloudelle.

Tarvitaan sosiaalisesti kestävää kasvua

Sosiaalisen kestävyden tavoitteisiin kuuluvat esimerkiksi ihmisarvoinen työ kaikille ja köyhyyden poistaminen. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari sisältää EU:n työllisyys- ja sosiaalipolitiikan tavoitteet. Niitä ovat työelämän perusoikeudet, muut työelämään liittyvät ja sosiaaliset oikeudet sekä politiikkatoimet, joilla tuetaan korkeaa työllisyysastetta, jatkuvaa oppimista, työoloja, sekä työterveyttä ja työturvallisuutta. Nämä ovat tärkeitä tavoitteita myös tulevaisuudessa. Työelämässä mistä hyvänsä syystä tapahtuvan syrjinnän estäminen sekä EU:n kansalaisiin kansalaisuuden perusteella kohdistetun syrjinnän kieltäminen kuuluvat EU:n perusperiaatteisiin. Yhteiset työelämän ja sosiaalisen suojelun normit edistävät työhyvinvointia ja yritysten yhtäläisiä toimintaedellytyksiä EU:ssa.

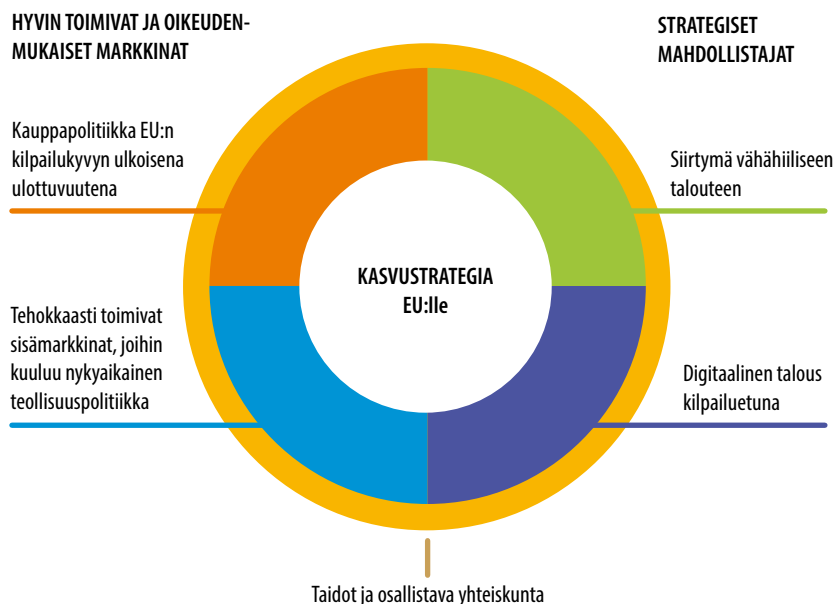
2 Visiomme kestävän kasvun agendaksi

Kestävä kasvu edellyttää uudelleen mietittyä ja riittävän täsmällistä toimintaohjelmaa, joka sisältää mm. tulevaisuuteen suuntaavan digitaalisen aikakauden sisämarkkinapolitiikan. Tavoitteeksi tulee asettaa Euroopan globaali johtajuus digitaalisessa taloudessa. Kestävän kasvun ohjelmassa on asetettava kunnianhimoiset tavoitteet myös kilpailukyvyyn ulkoisen ulottuvuuden (eli kauppapolitiikan) kehittämiselle siten, että edistetään avoimuutta ja sääntöpohjaista kaupankäyntijärjestelmää, ottaen samalla huomioon EU:n strategiset intressit. Agendassa on lisäksi tarkasteltava ilmastonmuutoksen tuomaa haastetta ja sitä, että siirtymä vähähiiliseen talouteen on syytä varmistaa valjastamalla käyttöön uusia teknologioita Euroopassa. Osaamisen kehittäminen ja uudelleenkoulutus ovat myös välttämättömiä yleisesti, jotta eurooppalaisilla olisi valmiudet vastata taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Kasvuohjelmassa on määriteltävä pitkän aikavälin näkemys kestävän kasvun edellytyksistä EU:ssa. Siksi kasvuagendan toteuttamiselle tulee varata 5–10 vuotta politiikka-alasta riippuen. Ohjelman tulee keskittyä ensisijaisesti seuraaviin alueisiin:

- Sisämarkkinoiden toiminta, erityisesti palvelumarkkinoilla, digitalisaation helpottaminen ja ajanmukainen ote moderniin teollisuuspolitiikkaan.
- Aktiivinen kauppapolitiikka, joka perustuu avoimuuteen sekä sääntöpohjaisen monenkeskisen kauppajärjestelmän ja vapaakaupan edistämiseen.
- Siirtyminen vähähiiliseen talouteen ja sen edellyttämät teknologiaratkaisut.
- Uusia taitoja uudenlaista Eurooppaa varten: osaamisen kehittäminen ja uudelleenkoulutus digitaaliseen Eurooppaan valmistautumiseksi

Kuvio: Kestävän kasvun luominen EU:ssa

EU:n talouden uudistumista on mahdollista tukea julkisin toimin tarjoamalla uusia ajattelutapoja, näkemyksiä ja taitoja. Yritysten on kuitenkin itse päätettävä mihin liiketoiminta-alueisiin ne tarttuvat. Tulevan kasvuohjelman tulisi kunnianhimoisesti edistää taloudellista avoimuutta ja markkinoiden yhdentymistä. Eurooppalaisen sääntelyn ja eri politiikanaloille ohjattavan rahoituksen tulee helpottaa ja mahdollistaa Euroopan teollisuuden rakenneuudistusta ja muun muassa digitaalisten liiketoimintamallien kehittämistä.

Sisämarkkinoille on saatava aidosti tasapuoliset toimintaedellytykset ja sitouduttava yhdessä sovittuihin sääntöihin. Tulevaisuuden sisämarkkinoiden tulee olla markkinalähtöiset, tulevaisuuteen suuntaavat ja niiden on kestettävä saavutettujen etujen ja ”aiempien agendan omistajien” asettamat paineet. On myös olennaista, että markkinat pysyvät avoimina ja että uusilla tulijoilla on tuoreine ratkaisuneen yhtäläinen mahdollisuus päästä markkinoille. Valmistavan teollisuuden palvelullistumisen edetessä EU:ssa ei enää löydy perusteita nykyiselle, teollisuuden ja palvelusektorin väliselle tiukalle jaottelulle. Sisämarkkinoiden digitalisaation edetessä tavaroiden ja palveluiden perinteinen erottelu ei ole myöskään kasvua edistävien politiikkojen kannalta tehokasta.

EU:n strategisissa prioriteeteissa ja komission uudessa työohjelmassa painopisteen on oltava vahvasti tulevaisuudessa. Kestävän kasvun agendaan on sisällytettävä toimia, joilla voidaan odottaa saatavan mahdollisimman suurta lisäarvoa. Sen tärkeimmäksi päämääräksi ja ydintehtäväksi on määritettävä tuottavuuden kasvu, johon samalla kuuluu korkea työllisyysaste.

Tulevan kasvuagendan toteuttamisesta on tultava uuden komission keskeisin tehtävä. Poliittikkatoimien on oltava kunnianhimoisia mutta samalla realistisia. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi jo varhaisessa vaiheessa sitouduttava ohjelman täytäntöönpanoon, jotta voitaisiin varmistua siitä, että tavoitteista ja eri keinoista niihin pääsemiseksi (esim. säädösehdotukset) on jo alusta pitäen olemassa yhteinen käsitys. On ehdottoman tärkeää, että politiikkatavoitteet määritellään riittävän tarkasti jo alkuvaiheessa - ja seuraavassa vaiheessa ne varsinaiset politiikkatoimet, joilla voidaan luoda aidosti lisäarvoa.

EU:n talousarvio – rahoille vastinetta

Euroopan komissio on esittänyt ehdotuksen uudeksi EU:n budjetiksi², jossa otetaan huomioon unionin tulevat painopisteet. Tässä pitkän aikavälin budjetissa on painotettava talouden uudistumista ja kilpailukykyä EU:ssa. Myös rahoitusvälineiden on otettava huomioon tulevaisuuden vaatimukset Euroopan Unionissa 2021-2027 rahoituskehyskaudella.

EU-kontekstissa tulee vahvistaa eurooppalaisen kilpailukyvyn edellytyksiä. Jatkossa on tärkeää kohdistaa huomio monivuotisesta rahoituskehysten (MFF) menotasosta rahoituksen vaikuttavuuteen ja Euroopan kestävään kasvuun. Osana ratkaisua voisi olla ns. "missiolähtöinen" innovaatiomalli, joka tarjoaa ideoita ja innoitusta uutta kasvuohjelmaa varten. Sen avulla voitaisiin tarkentaa rahoituksen painopisteitä ja luoda yhteyksiä eri toimialojen ja toimijoiden välille, sekä tehostaa EU:n varainkäytön strategista tarkoitusta.

² Ehdotus EU:n uudeksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2021–2027. Kokonaistasoksi ehdotetaan 1 161 miljardia euroa, mikä vastaa 1,14 prosenttia EU27:n bruttokansantulosta (BKTL).

EU-rahoituksen tulisi kaiken kaikkiaan kohentaa Euroopan innovointivalmiutta ja edistää talouden ja teollisuuden uudistumista. MFF-ohjelmat, esimerkiksi Digitaalinen Eurooppa ja Horisontti Eurooppa, on nähtävä strategisina investointeina digitaaliseen osaamiseen ja kestäväan kasvuun Euroopassa. Myös uusi koheesiopoliittikka olisi suunnattava innovaation, uusiutumisen ja kestäväan kasvun edellytysten vauhdittamiseen.

EU:lla on nyt oiva tilaisuus menestyä globaalissa kilpailussa ja hyödyntää digitaalisen murroksen seuraava "aalto". Samalla Euroopan on kuitenkin omaksuttava tulevaisuuteen suuntaava politiikka-agenda. Tässä on painotettava seuraavan sukupolven digitaaliteknologioita, jota voivat tuoda hyötyjä Euroopan taloudelle ja yhteiskunnille.

3 Keskeiset toiminta-alat

3.1 Sisämarkkinoiden kytkös dynaamiseen digitaaliseen talouteen

Yhä nopeammin etenevä teknologinen kehitys merkitsee, että EU:n on harjoitettava tulevaisuuteen suuntautuvaa sisämarkkinapolitiikkaa ja pyrittävä Euroopan globaaliin johtajuuteen digitaalisessa taloudessa.

Hyvin toimivat sisämarkkinat ovat olennainen tekijä, jotta eurooppalaisille yrityksille voitaisiin luoda yhtäläiset toimintaedellytykset sekä mahdollistaa nopea skaalautuminen ja kehittyminen markkinoilla. Hyvin toimivat sisämarkkinat tulee myös tunnustaa avaintekijäksi teollisuuden kilpailukyvyn varmistamisessa. EU:n sisämarkkinapolitiikan pitäisi myös edistää tehokkaammin eurooppalaisten yritysten osallistumista globaaleihin arvoketjuihin.

Sisämarkkinapolitiikassa pitää myös ottaa huomioon kuilu korkean ja alhaisen tuottavuuden yritysten välillä. Teknologia ja innovaatiot eivät tällä hetkellä myöskään leviä EU:n markkinoilla yhtä tehokkaasti kuin muualla maailmassa. Siksi tulevilla politiikkaratkaisulla on tehostettava pk-yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä edistettävä digitaaliteknologioiden ja ratkaisujen nopeampaa leviämistä ja parempaa omaksumista.

Sisämarkkinat – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat

EU:n laajuisten palvelumarkkinoiden kehittäminen

EU:n suurin kasvupotentiaali löytyy palvelusektorilta. Tämä potentiaali on hyödynnettävä, jotta Euroopassa onnistuttaisiin saamaan aikaan kasvua ja luomaan uusia työpaikkoja. EU:n tuotannon palvelullistumista sekä sen tarjoamia mahdollisuuksia ja hyödyntämätöntä potentiaalia on analysoitava tarkemmin, jotta jatkossa osattaisiin valita tehokkaimmat politiikkatoimet EU:n kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Painopisteen tulisi olla palvelujen, erityisesti digitaalisten palvelujen, aseman vahvistamisessa kiinteänä osana sisämarkkinoita. Koska teollisuuden arvoketjut ovat hyvin riippuvaisia palveluista, rajat ylittävän toiminnan esteet on välttämätöntä poistaa ja estää uusien esteiden syntyminen ja siihen liittyvä markkinoiden fragmentoitumisen vaara.

Sektorikohtainen analyysi voisi olla tähän sopiva työkalu. Se sallisi räätälöidyt ja käyttäjäkeskeisemmät politiikkatoimet, olivatpa ne sitten luonteeltaan horisontaalisia tai sektorikohtaisia. On myös pystyttävä tunnistamaan yritysten kohtaamat esteet ja mahdollisuudet ja selvittävä, millä sektoreilla esteet ovat tuntuvimmat. Jäsenvaltioiden olisi näiden selvitysten pohjalta sitouduttava myös käytännössä vähentämään palvelumarkkinoiden esteitä.

EU:n yhteisten sääntöjen johdonmukainen ja yhtenäinen noudattaminen

Tehokas sisämarkkinasääntöjen voimaansaattaminen ja täytäntöönpano edellyttävät vahvaa poliittista sitoutumista. Yrityksille on tarjottava riittävästi tietoa rajat ylittävää liiketoimintaa koskevista säännöistä. Seuraavan komission tulevaan työohjelmaan on sisällytettävä paremman *voimaansaattamisen ja täytäntöönpanon pitkän aikavälin toimintasuunnitelma*. Sen avulla nykyiset säännöt tulisi saada toimimaan paremmin käytännössä ja erityisesti siellä, missä niillä on merkitystä.

Sisämarkkinoiden sääntöjen noudattamisen valvontaan on jo olemassa kattavat instrumentit. Ne eivät kuitenkaan muodosta kokonaisvaltaista täytäntöönpanojärjestelmää. Täytäntöönpanon yksittäiset työkalut on otettu käyttöön toisistaan erillään, eri aikoina ja eri tarkoituksiin, eikä niiden kytköksiä muihin käytössä oleviin keinoihin ole aina kunnolla selvitetty. Sen sijaan, että tässä vaiheessa otettaisiin käyttöön uusia täytäntöönpanon välineitä, voitaisiin rakentaa nykyistä

systemaattisempi ja avoimempi täytäntöönpanomenettely jo olemassa olevia täytäntöönpanokeinoja hyödyntäen.

On varmistettava, että sisämarkkinasääntöjen vakavimmat rikkomukset tutkitaan ja sanktioidaan oikein. Tämä on mahdollista vain, jos komissio ja jäsenvaltiot sitoutuvat tekemään asiassa aitoa yhteistyötä.

EU:n pitäisi pyrkiä vaikuttamaan nykyistä aktiivisemmin kansainvälisten standardien sisältöön ja parantaa myös sitä kautta kilpailukykyään. Esimerkiksi EU:n yleinen tietosuoja-asetus määrittää jo nyt henkilötietojen käytön rajat – mutta myös mahdollisuudet – Euroopassa. Tästä voi mahdollisesti kehittyä myöhemmin myös globaali standardi. Uusien tietointensiivisten markkinoiden ja liiketoimintojen kehittyminen tulisi lisäksi mahdolliseksi Euroopassa, esimerkiksi alustataloudessa.

Kilpailun varmistaminen sisämarkkinoilla

Maailmanlaajuiseen kasvuhaasteeseen vastaamiseksi Eurooppa tarvitsee etenkin dynaamisia sisämarkkinoita ja tervettä kilpailua. Logiikka on selvä: omien markkinoidemme parempi toiminta edistää eurooppalaisten yritysten skaalautumista ja auttaa niitä tavoittelemaan menestystä myös globaaleilla markkinoilla.

EU:n yrityskauppavalvonnan tarkoituksena on estää yrityskaupat, jotka vähentäisivät merkittävästi kilpailua Euroopan markkinoilla. Yrityskauppavalvonta on keskeinen työkalu, jolla varmistetaan toimiva kilpailu ja yritysten tasavertaiset mahdollisuudet kilpailla sisämarkkinoilla. Näiden sääntöjen löyhentämisellä olisi vahingollisia vaikutuksia eurooppalaisille yrityksille ja kuluttajille. Lisäksi eurooppalaisten yritysten kyky menestyä globaalissa kilpailussa vaarantuisi.

Tiukka valtioneuvoston valvonta on ratkaisevaa sisämarkkinoiden sujuvalle toiminnalle, mutta valvonnalla on myös merkitystä Euroopan kilpailukyvyn näkökulmasta. Euroopan ns. yhteistä etua koskevissa tärkeissä hankkeissa eli ICPEI-hankkeissa (Important Projects of Common European Interest) sovelletaan erityisiä valtioneuvoston sääntöjä, jotka mahdollistavat näille hankkeille lievemmän valtioneuvoston kohtelun kuin EU:n valtioneuvoston säännöt yleensä. Lievempi valtioneuvoston kohtelu voi tietyissä tapauksissa edistää tärkeitä strategisia teollisia EU-tason hankkeita. On kuitenkin huomattava, että nykyisten ICPEI-sääntöjen mukainen valtioneuvoston valvonta on jo

merkittävästi muuta valtioneuvoston valvontaa löyhempää. ICPEI-viitekehityksen soveltaminen saattaa myös merkittävästi vääristää kilpailua sisämarkkinoilla. Siksi ICPEI-sääntöihin perustuvaa valtioneuvoston sääntöjen löyhentämistä entisestään ei tule harkita.

Digitalous – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat

Globaalissa kontekstissa digitalisaatio, tekoäly, data ja alustatalous ovat avaintekijöitä Euroopan tuottavuuden, talouskasvun ja työllisyyden edistämiseksi. Digitalisaatioon pohjaava teollinen murros on pitkällä aikavälillä ratkaisevan tärkeää talouden ja työllisyyden kasvun kannalta.

Ollakseen relevantti toimija globaalissa digitaalitaloudessa ja vastatakseen yritystoiminnan tarpeisiin Euroopan tulisi:

1. laatia kattava etenemissuunnitelma datan sääntely-ympäristön kehittämiseksi ja datan innovatiivisen ja oikeudenmukaisen käytön edistämiseksi (käsittäen yksityisyydensuojan, datan saatavuuden, yhteen toimivuuden, liitettävyyden, jakamisen, omistajuuden eettiset säännöt ja integriteetin), ja
2. varmistaa, että kaikkia sektoreita ohjataan oletusarvoisesti digitaalitalouden ja tulevaisuuden tarpeet huomioiden sekä perustuen datan sääntelyn yleisiin ja kokonaisvaltaisiin periaatteisiin.

Euroopan innovaatiotalouden vauhdittaminen

EU:n ehdottamien tutkimus- ja innovaatio-ohjelmien, erityisesti uuden tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman (Horisontti Eurooppa), tulisi tukea Euroopan innovaatiotalouden kehittymistä – kaiken tyyppisten yritysten, mukaan lukien pk-yritykset ja startupit, osalta. EU:n rahoitusmekanismeissa tulisi lisäksi painottaa rahoitusta, jolla kannustetaan uudistumista sekä lupaavien innovaatioiden ja uusien yritysten laajentumista. EU:n innovaatiovalmiuksia on vahvistettava esimerkiksi tukemalla markkinoita luovia innovaatioita, kasvuyrityksiä ja vahvempia innovaatioekosysteemejä. Lisäksi missiolähtöinen lähestymistapa innovaatio-toimintaan

todennäköisesti luo uutta dynamiikkaa ja voi myös vahvistaa innovaatiopolitiikan ja -rahoituksen vaikuttavuutta.

Euroopan innovaationeuvostosta on tulossa yksi tärkeimmistä Horisontti Euroopan rahoitusvälineistä, jolla edistetään disruptiivisia ja läpimurtoinnovaatioita. Euroopan innovaationeuvoston jakaman rahoituksen odotetaan myös tukevan Euroopan innovatiivisimpia uusia ja pk-yrityksiä sekä lupaavimpien yritysten nopeaa skaalautumista.

Myös uusi Digitaalinen Eurooppa -ohjelma keskittyy Euroopan tulevaisuuden tärkeimpien kysymysten ratkaisemiseen. Ohjelman ydinalueista erityisesti tekoäly, kyberturvallisuus ja digitaalinen osaaminen ovat tärkeitä Euroopan kilpailukyvyille. Lisäksi ne ovat tärkeitä liiketoimintaympäristölle, jossa uusia ja kehitteillä olevia teknologioita sovelletaan.

Euroopan datatalouden ja tekoälyn edistäminen

Datalähtöinen talous on EU:n tulevan menestyksen kulmakivi globaaleilla markkinoilla. Eurooppa tarvitsee yhteiset datatalouden toimintaperiaatteet, joissa käsitellään datan saatavuutta, jakamista, käyttöä, uudelleenkäyttöä, yhteentoimivuutta, luottamusta ja integriteettiä. Datapolitiikan toimintaperiaatteita ja ohjeita tarvitaan, koska yhteiskunnat ovat yhä enemmän verkostoituneita, osaamiskeskeisiä ja digitaalisia. EU:n tulisi myös edistää datan vapaata liikkuvuutta suhteessa kauppakumppaneihin.

Tulevaisuuden datapolitiikan on perustuttava Euroopan unionin tietosuojan asettamiin vaatimuksiin ja hyödynnettävä sitä eurooppalaisten arvojen mukaisten uusien palveluiden liikellepaneavana voimana. Tässä yhteydessä on löydettävä tasapaino yksityisyyden suojan tärkeyden ja sen välillä, että eurooppalaiset yritykset kykenevät menestymään globaalissa kilpailussa. EU:ssa toimivien yritysten tulee voida hyödyntää täysimääräisesti kaikki digitaalisen liiketoiminnan mahdollisuudet ja erityisesti eurooppalaiset datakeskittymät. Samalla EU:n tulisi taata, että investoijille on olemassa dataliiketoimintaan kohdentuville investoinneille riittävät kannustimet.

Ihmiskeskeistä datataloutta voidaan vahvistaa varmistamalla yleisen tietosuojasetuksen tehokas toimeenpano ja tietojen siirrettävyys. Henkilötietojen ja muiden

kuin henkilötietojen parempi saavutettavuus edistäisi EU:n kilpailukykyä parantamalla resurssien tehokkaan ja innovatiivisen käytön mahdollisuuksia niin, että ne palvelevat kestävyystavoitteita, teollisuuden muutosta sekä digitaalisia palveluja ja -teknologioita.

Alustataloudessa ekosysteemeillä on keskeinen asema innovaatioiden ja arvon luomisessa. Eurooppa tarvitsee dataintensiivisiä, strategisesti johdettuja alustoja ja ekosysteemejä eri aloille. Euroopan teollisuutta koskevan datan ekosysteemien vahvistamiseksi on yhdistettävä sellaiset eurooppalaiset aloitteet, joiden tavoitteena on kerätä yhteen tietoja Euroopasta. Euroopan datalähtöisen liiketoiminnan menestys riippuu viime kädessä palvelujen kilpailukyvästä. Eurooppalaisten yritysten olisikin päästävä avainasemiin uusien alustojen ekosysteemeissä, ja yrityksistä pitäisi tehdä kiinnostavia kumppaneita kaikille globaaleille yrityksille koosta riippumatta. Lisäksi on luotava kannustimia yrityksille ja yrittäjille datan jakamiseen.

Tulevaisuudessa ihmisten luottamus digialustoihin ja niiden tietoturvaan on ratkaiseva tekijä. Datan jakamisen menetelmän luominen ja datan oikeudenmukaisen ja laillisen käytön suuntaviivojen määrittely ovat tärkeimpiä Euroopan tason tavoitteita. Olisi tärkeää luoda ratkaisuja, jotka keskittyvät tarjoamaan parhaita palveluja, mutta myös tietosuojaa ja tietoturva. Käytännön esimerkkinä voidaan mainita aloite ”IHAN-alustasta”³, jolla varmistettaisiin, että käyttäjillä on työkalut itseään koskevan datan hallintaan. Alustalla käyttäjät voivat sekä käyttää dataa että siirtää dataa turvallisesti palveluntarjoajalta toiselle.

Tekoälystä Euroopan innovaatiotalouden vauhdittaja

Tekoäly tarjoaa paljon potentiaalia kansalaisten kohtaamien haasteiden ratkaisemiseksi ja heidän elämänsä helpottamiseksi. Tavoitteena on edistää tekoälyn suoriutuskykyä ja ratkaisuja, jotka vastaavat yhteiskunnan tarpeisiin ja parantavat kilpailukykyä. Erityisen tärkeää on luoda yhteinen eurooppalainen lähestymistapa tekoälyyn, jotta unionissa voidaan myös laajentaa tekoälyyn kohdistuvaa tutkimusta ja kehitystä.

---

3 Sitran kehittämä

Tekoälyn kasvavan merkityksen vuoksi suunnitteilla on eurooppalainen data-alue, josta on tarkoitus olla hyötyä eurooppalaisille innovoijille ja yrityksille. Lisäksi komissio esitti joulukuussa 2018 koordinoitun tekoälysuunnitelmansa Euroopan talouden edistämiseksi. Tämä vaatii jäsenvaltioilta myös huolellista seurantaa.

Kilpailun edistäminen alustataloudessa

Suuret alustatalouden toimijat ovat potentiaalinen haaste oikeudenmukaiselle kilpailulle. Neljän suuryrityksen menestys – Google, Apple, Facebook ja Amazon, joista käytetään myös lyhennettä GAFA – ja niiden kiinalaiset vastinparit tarjoavat Euroopalle ja eurooppalaiselle alustataloudelle kiinnostavan oppimismahdollisuuden. Toisaalta suuret verkkoalustat ja niiden liiketoimintamallit voivat olla esteenä toimivalle kilpailulle sisämarkkinoilla. Kilpailusääntöjen noudattamista saatetaan joutua valvomaan erityisen tarkasti suurten alustayritysten ja niiden liiketoimintamallien osalta. Euroopan komissio on myös huomionnut tämän äskettäin julkaisemassaan selvityksessä kilpailusääntöjen soveltamisesta digitaalitalouteen.

Eettiset periaatteet ja luottamus kilpailuetuna

Euroopan on osallistuttava kansainväliseen kilpailuun tekoälystä ja sen etiikasta. Tekoäly vaatii laadukasta dataa, jotta päätösten luotettavuus voidaan varmistaa. Tekoälyn valmiudet yhdistellä dataa herättää myös aivan uudenlaisia eettisiä kysymyksiä.

Eettiset suuntaviivat olisi nähtävä tekoälyinnovaation mahdollistajina Euroopassa. On välttämätöntä luoda sellainen liiketoimintaympäristö, jossa tekoälyä voidaan käyttää luotettavasti ja vastuullisesti. Kun eettisistä periaatteista ja tekoälyä koskevista normeista tulee osa yritysten strategiaa ja liiketoimintaa, yritysten kannattaa luoda digitaalisia palveluja luotettavalla tavalla. Euroopan teollisuuden ja digipalvelujen vahvistamiseksi on olennaista, että Eurooppa laajentaa eettisiä suuntaviivojaan ja standardeja globaalissa yhteydessä. Samalla on hyödyllistä tehdä vertaisarviointia GAFA-yhtiöihin, joiden osalta tärkeässä asemassa ovat palvelujen laatu ja houkuttelevuus.

3.2 EU:n kilpailukyvyyn ulkoinen ulottuvuus

EU:n on jatkettava maailmankaupan avoimuuden ja yhtäläisten kilpailuedellytysten edistämistä globaalisti niin, että eurooppalaiset kuluttajat menestyisivät ja elinkeinoelämä saisi kaiken hyödyn irti globaaleista arvoketjuista. Avoimen kauppapolitiikan vahvistaminen on erityisen tärkeää nyt, kun kansainvälinen kauppajärjestelmä ja maailmankaupasta saatavat edut ovat yhä suuremmassa määrin uhattuna.

Eurooppalaisten yritysten osallistuminen globaaleihin arvoketjuihin on jatkossakin ratkaisevan tärkeää Euroopan elinkeinoelämän menestykselle. Unionilla on strateginen intressi säilyttää asemansa avoimena ja samalla älykkäänä sijoitusympäristönä.

Ulkoinen ulottuvuus – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat

Kaupan nykyisistä jännitteistä huolimatta unionilla on strateginen intressi yrittää edistää pyrkimyksiään kunnianhimoisesti monenkeskisillä foorumeilla (erityisesti Maailman kauppajärjestö, WTO) ja kauppasuhteissaan Kiinan ja Yhdysvaltain kanssa.

EU:n ulkopuolisissa maissa sovellettavat tuet ja erilaiset muut kauppaa rajoittavat toimet voivat vääristää markkinoita, luoda aiheetonta etua unionin ulkopuolisille yrityksille ja vahingoittaa eurooppalaisia yrityksiä. Tällaisia toimia tulisi käsitellä kansainvälisissä neuvotteluissa ja riitojenratkaisumenettelyissä. Soveltuvin osin pitäisi turvautua myös tasoitustulleihin.

Suurempaa avoimuutta esimerkiksi julkisia tukia koskevissa kysymyksissä sekä Maailman kauppajärjestön uudistamista on edistettävä, jotta voitaisiin purkaa kaupan esteitä ja päivittää monenkeskistä oikeusperustaa kansainvälisen kaupan ajankohtaisia haasteita vastaavaksi. Maailman kauppajärjestön sopimusverkostoa, kuten tukia ja tasoitustulleja koskevaa sopimusta (ASCM), olisi näin ollen arvioitava uudelleen ja uusia oikeudellisia järjestelmiä lisättävä esimerkiksi digitaalisessa kaupassa.

Euroopan tulisi säilyä avoimena kaupallisin perustein tehtäville ulkomaisille suorille sijoituksille. Ulkomaiset sijoitukset ovat edelleen tärkeä uusien työpaikkojen synnyttäjä ja talouden vauhdittaja Euroopassa. Tästä huolimatta 15.4.2019 voimaan

tulleet Euroopan ulkomaisten sijoitusten seurantapuitteet ovat hyödyllinen unionin sisäisen yhteistyön väline, jolla voidaan lieventää ulkomaisten sijoitusten strategisia riskejä ja suojata Euroopan strategisia intressejä.

3.3 Osaamisen kehittäminen ja uudelleen koulutus digitaaliseen Eurooppaan valmistautumiseksi

EU:n tulisi aktiivisesti tukea jäsenvaltioiden toimia tulevaisuuteen suuntautuvan jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi.

Työelämän murroksen, digitalisaation, muuttoliikkeen ja ilmastonmuutoksen luomat haasteet edellyttävät Euroopalta strategisempaa ja yhtenäisempää lähestymistapaa jatkuvaan oppimiseen. Jatkuva oppiminen edistää kasvua ja kilpailukykyä muun muassa tukemalla EU:n kykyä luoda innovaatioita. Se myös mahdollistaa kaikkien kansalaisten mukanaolon digitaalisessa ja teknologisessa kehityksessä lisäten näin osallisuutta, yhdenvertaisuutta, joustavuutta ja hyvinvointia. Tämä liittyy myös hyvinvointitalouden käsitteeseen, jonka perusajatuksen mukaisesti kansalaisten hyvinvointi lisää taloudellista kasvua ja päinvastoin.

Tulevaisuudessa tarvitsemme täysin uudenlaisia taitoja ja osaamista. Aikuiskoulutusta ja taitojen kehittämistä on edistettävä järjestelmällisesti sekä Euroopan tasolla että jäsenvaltioissa. Koulutusjärjestelmien ja yksityisen sektorin väliseen yhteistyöhön on löydettävä uusia lähestymistapoja esimerkiksi elinikäistä ohjausta ja neuvontaa kehittämällä.

Huomiota tulee kiinnittää sekä kansalaisten perustaitoihin että erikoistumista vaativaan osaamiseen kansainväliseen kilpailuun vastaamiseksi. On tärkeää varmistaa, että oppiminen ja oppimismahdollisuudet kuuluvat kaikkien kansalaisten kaikkiin elämänvaiheisiin heidän koulutustaustastaan riippumatta.

Uusia taitoja uudelle Euroopalle - seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat

Jatkuvan oppimisen pitäisi olla tulevaisuuden työelämän keskiössä, koska sillä varmistetaan niin yksilöiden, yritysten kuin yhteiskunnankin menestys. Tarvitsemme joustavampia ja työelämälähtöisempiä ratkaisuja Euroopan työvoiman osaamisen uudistamiseksi ja kehittämiseksi, jotta pystymme vastaamaan digiajan tarpeisiin kaikilla sektoreilla ja tasoilla. Osaamisen säännöllisen seurannan tulisi kuulua näihin toimenpiteisiin.

Investointi ihmisiin tulisi nähdä strategisena valintana, jolla varmistetaan unionin kilpailukyky. Tarvitaan tehokkaita kannustimia ja niihin sovellettavia eurooppalaisia parhaita käytäntöjä. On myös harkittava sitä, miten unionin rahoitusta kohdentamalla voidaan edistää jatkuvan oppimisen toteutumista.

Digitaaliset ratkaisut myös helpottavat työvoiman kansainvälistä käyttöä. Työvoiman kasvava liikkuvuus edellyttää reiluja liikkuvuusikäytäntöjä ja hyviä toimintatapoja, joilla helpotetaan ulkomaalaisten työntekijöiden ja heidän perheidensä kotoutumista jäsenvaltioihin.

3.4 Siirtyminen vähähiiliseen talouteen

Tarvitsemme selkeää strategiaa, joka on sovitettu Pariisin ilmastositoumuksen tavoitteisiin ja aikatauluihin. EU kaipaa visiota, jolla nettonollatason kasvihuonekaasupäästöt saavutetaan vuoteen 2050 mennessä. EU:n ilmastositoumusten ja energiatavoitteiden täyttämiseksi unionin tulisi tavoitella kustannustehokasta siirtymää vähähiiliseen talouteen.

Olemalla edelläkävijä ja ottamalla käyttöön edistyneitä ratkaisuja Eurooppa voi saada murroksesta globaalia kilpailuetua. Murros kohti hiilineutraalia Eurooppaa tulee tarkoittamaan markkinan kasvua ja liiketoimintamahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille, jotka toimittavat vähähiilisiä ratkaisuja. Esimerkiksi puhtaan energian ratkaisuja toimittavat yritykset ovat hyötyjien joukossa. Toisaalta ilmasto- toimia tulee tehdä globaalisti, koska toimimalla yksin Eurooppa saattaisi vaarantaa

kilpailukykyään erityisesti tietyillä teollisilla toimialoilla, jotka tuottavat tuotteita ja palveluita globaaleille markkinoille.

Vähähiilinen talous – seuraavan viisivuotiskauden keskeiset näkökohdat

EU:n tulisi tähdätä visioon, jolla saavutetaan nollatason nettomääräiset kasvihuonekaasupäästöt vuoteen 2050 mennessä.

Ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen olisi perustuttava tehokkaihin päästö- ja energiamarkkinoihin. Kun tavoitetasoa on ensin nostettu, kasvihuonekaasuja voidaan vähentää kustannustehokkaasti päästökauppajärjestelmään panostamalla.

Investoinnit tutkimukseen ja innovaatioon ovat tärkeitä. Lisäinvestointeja tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin tarvitaan sekä jäsenvaltioissa että unionin tasolla. Älykkäisiin energiajärjestelmiin ja resurssitehokkuuteen liittyvät ratkaisut ovat välttämättömiä sekä kasvu- että ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Tutkimus ja innovaatiot voivat vähentää uusien teknologioiden kustannuksia ja tarjota kasvun mahdollisuuksia vähähiilisten ratkaisujen viennin kautta. Ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisessä tarvittavien uusien energiateknologioiden käyttöönottoa voidaan nopeuttaa kokeiluilla. Kasvu- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on pyrittävä määrätietoisesti käynnistämään bio- ja kiertotaloutta.

EU:n ei pidä valita voittajia vaan helpottaa kaikkien vähäpäästöisten teknologioiden käyttöönottoa.

Hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymisen on myös sujuttava reilusti ja siten, että sosiaalinen ja alueellinen eriarvoisuus otetaan huomioon.

Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat ovat EU:n vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiapolitiikan puitteiden tärkeitä osia. Niissä käsitellään sekä laajaa kokonaisuutta että tarpeellisia yksityiskohtia ja autetaan siten löytämään keinoja oikeudenmukaisiin siirtymisiin. Myöhemmin myös kansalliset pitkän aikavälin strategiat voivat olla tärkeitä työkaluja energia- ja ilmastopolitiikan puitteiden toteuttamisessa.

Näkökulmia EU:n strategiaan painopisteisiin vuonna 2019 – uusi kestävän kasvun malli

EU:n on ehdottomasti osattava tehdä oikeat valinnat vuonna 2019 laatimalla kunnianhimoisen toimintaohjelma kasvun edistämiseksi. Tulevalla kasvuohjelmalla on pyrittävä tehostamaan EU:n kilpailukykyä maailmanlaajuisesti luomalla taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti vahva Eurooppa ja omaksumalla ajanmukainen ja tulevaisuuteen suuntautuva digitaalisen aikakauden toimintapolitiikka.

Heinäkuussa 2019 alkava Suomen EU-puheenjohtajakausi tarjoaa erinomaisen tilaisuuden osallistua aktiivisesti EU:n tulevaisuutta koskevaan keskusteluun. Tässä esityksessä tarkastellaan EU:n tulevia strategisia painopisteitä kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta ja nimetään ne perustekijät, joita työ- ja elinkeinoministeriö pitää keskeisinä uuden kestävän kasvun mallin luomiseksi EU:ssa seuraavaksi viisivuotiskaudeksi.

PDF

ISSN 1797-3562

ISBN 978-952-327-434-1

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi